

PIRMĀ NODAĻA

Līdz četrus gadus vecam Džeimss Henrijs Troters bija laimīgs. Kopā ar mammu un tēti viņš mierīgi dzīvoja skaistā mājā pie jūras. Tur vienmēr bija daudz citu bērnu, ar kuriem spēlēties, un saulaina pludmale, kurā skraidīt, un okeāns, kurā plunčāties. Mazam zēnam tāda dzīve bija nevainojama.

Tad kādu dienu Džeimsa mamma un tētis devās uz Londonu iepirkties un notika kaut kas briesmīgs. Viņus abus pēkšņi aprija (gaišā dienas laikā, iedomājies, un uz pārpildītas ielas) milzīgs, negants degunradzis, kas bija izbēdzis no Londonas zoodārza.

Tas, kā tu vari iztēloties, bija diezgan briesmīgs pārdzīvojums, īpaši tik jaukiem vecākiem. Bet galu galā tas izrādījās daudz briesmīgāks pārdzīvojums nevis vecākiem, bet gan Džeimsam. *Viņu* bēdas beidzās vienā acumirkli. Jau pēc trīsdesmit piecām sekundēm viņi bija beigti un pagalam. Turpretī nabaga Džeimss vēl joprojām bija visnotaļ dzīvs – un pēkšņi viņš bija viens pats un pārbijies milzīgā, nedraudzīgā pasaulē. Skaistā māja pie jūras bija nekavējoties jāpārdod, un zēns, kam nu piederēja vienīgi maza ceļasoma ar

pidžamu un zobu birsti, tika aizsūtīts dzīvot pie savām tantēm.

Viņas sauca tante Švamme un tante Šķeista, un man diemžēl jāteic, ka abas bija patiešām nejaukas. Viņas bija savtīgas un slinkas, un nežēlīgas un jau no sākta gala gandrīz vai bez kāda iemesla pēra nabaga Džeimsu. Tantes nekad nesauca Džeimsu vārdā, bet vienmēr vērsās pie viņa ar “tu pretīgais lopiņ” vai “tu netīrais kverpli”, vai “tu nožēlojamais radījums”, un viņas nekad nedeва viņam rotaļlietas vai bilžu grāmatas. Zēna istaba bija tukša kā cietuma kamera.

Viņi dzīvoja – tante Švamme, tante Šķeista un nu jau arī Džeimss – nolaistā, pussabrukušā mājā Anglijas

dienvidos, augsta kalna galā. Kalns bija tik augsts, ka teju vai no katras vietas dārzā Džeimss varēja redzēt jūdzēm tālu – tur pavērās skaista ainava ar laukiem un mežiem, un ļoti skaidrās dienās, ja lūkojās pareizajā virzienā, varēja saskatīt sīku, pelēku punktiņu pie paša horizonta. Tā bija māja, kurā Džeimss kādreiz dzīvoja ar saviem mīļajiem vecākiem. Un aiz tās viņš redzēja pašu okeānu – garu, šauru, tumšzilu līniju, kas bija kā ar tinti novilkta zem debesu velves.

Bet Džeimsam nekad neļāva nokāpt no kalna virsotnes. Ne tante Švamme, ne tante Šķeista ne reizi nepapūlējās viņu izvest ārā – pat ne īsā pastaigā vai piknikā –, un viņam pilnīgi noteikti nebija brīv iet

vienam. “Sīkais, negantais zvērēns tikai savārīs ziepes, ja izies no dārza,” tante Šķeista teica. Un viņam piesolīja briesmīgu sodu – piemēram, uz veselu nedēļu ieslodzīt pagrabā pie žurkām –, ja viņš iedrīkstētos tik vien kā pārrāpties pāri žogam.

Dārzs, kas pletās pa visu kalna virsu, bija milzīgs un nolaists, un tā vienīgais koks (ja neņem vērā vecu, nīkulīgu lauru skupsnu pašā tālākajā galā) bija mūžvecs persiku koks, kurš nekad nedeва augļus. Dārzā nebija ne šūpoļu, ne šūpoļbaļķa, ne smilšu kastītes, un neviens bērns netika aicināts uzkāpt kalnā un paspēlēties ar nabaga Džeimsu. Tur nebija pat suņa vai kaķa, kas varētu sastādīt viņam kompāniju. Dienu no dienas zēns kļuva arvien skumjāks un skumjāks,

vientuļāks un vientuļāks, un ik dienu viņš vairākas stundas stāvēja dārza malā un ilgpilni skatījās uz skaisto, aizliegto pasauli, kurā bija koki un lauki, un okeāns, – pasauli, kas gluži kā burvju paklājs bija izklāta tur, lejā.

OTRĀ NODAĻA

Kad Džeimss Henrijs Troters bija dzīvojis ar tantēm jau veselus trīs gadus, kādu rītu ar viņu notika kaut kas drusku dīvains. Un šis notikums, kurš, kā jau minēju, bija tikai *drusku* dīvains, drīz izraisīja nākamo notikumu, kurš bija *ļoti* dīvains. Un tad *ļoti* dīvainais notikums savukārt izraisīja patiešām *fantastiski* dīvainu notikumu.

Tas sākās vasaras vidū, svelmaini karstā dienā. Tante Švamme, tante Šķeista un Džeimss bija izgājuši dārzā. Džeimss, kā parasti, bija pielikts pie darba. Šoreiz viņš skaldīja malku virtuves plītij. Tante Švamme un tante Šķeista bija ērti izlaidušās atpūtas krēslos turpat blakus, viņas laiski malkoja augstās glāzēs salietu dzirkstošu limonādi un pieskatīja, lai Džeimss pat ne uz mirklīti nepārstātu strādāt.

Tante Švamme bija milzīgi resna un ļoti īsa. Viņai bija mazas cūkas ačteles, iekritusi mute un bāla, ņengana seja, kas izskatījās kā novārīta. Viņa bija līdzīga milzīgam, baltam, ūdeņainam, pārvārītam kāpostam.

Savukārt tante Šķeista bija gara, tieva un kaulaina, un viņa valkāja acenes dzelzs ietvarā, kas bija ar klipsi piestiprinātas pie viņas deguna gala. Viņai bija ķērkstoša balss un garas, slapjas, šauras lūpas, un ikreiz, kad tante Šķeista satraucās, no viņas mutes runājot izšļācās sīkas siekalu lāsītes. Tur nu viņas sēdēja – divas derdzīgas raganas – un malkoja savus dzērienus, un laiku pa laikam uzbrēca Džeimsam, lai skalda ātrāk. Vēl viņas runāja pašas par sevi: katra

stāstīja, cik, viņasprāt, pati ir skaista. Tantei Švammei klēpī gulēja spogulis ar garu kātu, un viņa nemi-tīgi to cilāja, lai skatītos savā atbaidošajā sejā.

*“Es izskatos un smaržoju tik burvīgi kā roze,
Un, zeķes novilkusi, es tik jauki iekškus grozu!”
Teic Švamme, cirtas kārtojot.*

“Jūs drīkstat mani apjūsmot!

Es esmu laimes loze!”

*Sauc Šķeista: “Jā, tu izskaties kā resna
cukurdoze!”*

*Kad tante Švamme dusmās sarkst, tad Šķeista
teic: “Bet, lūk,*

No mana smaida, daiļuma gan ļaudis prātā jūk,

Es esmu lokana kā vārpa,

Uz zoda man ir smukumkārpā...”

“No kuras visi mūk!”

*Tai Švamme teic. “Līdz ģindenim tev visai maz
vēl trūkst.*

*Bet manas formas uzņemt var pat Holivudas
ķinī,*

Bez darba paliks aktrises, ko tu kā skaistas mini.

Jel aši rindā stājieties

Uz autogrāfiem pieteikties...”

Bet Šķeista bilst: “Nu, zini,

Tik labu šausmu filmu vēl nav uzņēmuši viņi!”

Nabaga Džeimss vēl joprojām vergoja pie skaldāmā bluķa. Karstums bija neciešams. Zēns viscaur svīda. Viņam sāpēja rokas. Cīrvis bija liels un truls, un pārāk smags mazam bērnam. Strādājot Džeimss prātoja par visiem citiem pasaules bērniem – ko viņi šajā mirklī varētu darīt? Varbūt daži ar trīsriteņiem braukājas pa dārzu. Citi pastaigājas vēsā mežā un plūc savvaļas puķu pušķus. Un visi draugi, kas Džeimssam kādreiz bija, pludmalē spēlējas mitrajās smiltīs un šlakstinās pa ūdeni...

Džeimsa acīs sariesās lielas asaras un ritēja lejup pa vaigiem. Viņš mitējās strādāt un atbalstījās pret skaldāmo bluķi, pats savu bēdu pārņemts.

“Kas tev kaiš?” tante Šķeista iekērcās, blenžot uz viņu pāri savām dzelzs acenēm.

Džeimss sāka raudāt.

“Tu šito tagad izbeidz un ķeries atkal pie darba, sīkais, pretīgais kverpli!” pavēlēja tante Švamme.

“Ai, tante Švammīt!” Džeimss iesaucās. “Un tante Šķeistiņ! Vai mēs visi – *lūdzu* – tikai šo vienu reizīti – varētu ar autobusu aizbraukt līdz pludmalei? Tas nav pārāk tālu – un man ir tik karsti un briesmīgi, un vientuļi...”

“Ak tu slinkais, nekam nederīgais ķopsi!” tante Šķeista iekliedzās.

“Noper viņu!” iesaucās tante Švamme.

“Tieši to es darīšu!” tante Šķeista atcirta. Viņa blenza uz Džeimsu, un zēns ar bailēs ieplestām acīm skatījās pretī. “Es tevi nopēršu vēlāk, kad man nebūs tik karsti,” Šķeista teica. “Un tagad pazūdi no manām acīm, tu sīkais, riebigais tārps, un liec man svētu mieru!”

Džeimss pagriezās un skrēja. Viņš skrēja, cik ātri vien varēja, līdz pašam dārza galam un noslēpās aiz veco, nīkulīgo lauru skupsnas, kuru es minēju agrāk. Tad viņš aizsedza seju ar rokām, raudāja un raudāja.

TREŠĀ NODAĻA

Tieši tad Džeimss piedzīvoja pirmo notikumu, *drusku* dīvaino notikumu, kurš noveda pie tik daudziem *stipri* dīvainākajiem notikumiem.

Jo pēkšņi – tieši sev aiz muguras – zēns izdzirdēja lapu čaboņu un apgriezies ieraudzīja no krūmiem izlienam vecu vīreli jokainā, tumšzilā uzvalkā. Tas bija ļoti mazs, vecs vīrelis ar milzīgu, pliku pauri, un viņa seju viscaur klāja spuraina, melna bārda. Vīrelis apstājās apmēram trīs pēdu* attālumā no Džeimsa, atbalstījās uz spieķīša un neatlaidīgi skatījās uz zēnu.

Tad vīrelis lēni un čerkstoši ierunājās. “Nāc nu tuvāk, puisēn,” viņš teica, paaicinādams Džeimsu ar pirkstu. “Nāc nu šurpu tuvāk pie manis, un es tev parādīšu kaut ko *brīnišķīgu*.”

Džeimss bija tā pārbijies, ka nevarēja pat pakustēties.

Vecais vīrelis piekliboja viņam soli vai divus tuvāk, iebāza roku žaketes kabatā un izņēma mazu, baltu papīra maisiņu.

“Tu redzi šito?” viņš nočukstēja, viegli šūpojot maisiņu šurpu turpu Džeimsam gar degunu. “Vai zini, kas tas ir, dārgumiņ? Zini, kas ir šajā maisiņā?”

Tad viņš pienāca vēl tuvāk, paliecās uz priekšu un piebāza savu seju tik tuvu Džeimsam, ka zēns sajuta

* Pēda – garuma mērvienība angļu mēru sistēmā – 30,48 cm. (*Šeit un turpmāk tulkotājas piezīme.*)

vīreļa elpu sev uz vaigiem. Tā šķita sastāvējusies un drēgna un drusciņ oda pēc pelējuma, gluži kā vecs pagrabs.

“Paskaties, dārgumiņ,” vīrelis teica, pavēra maisiņu un pašķieba to uz Džeimsa pusi. Zēns ieraudzīja milzum daudz sīku, zaļu kriksīšu, kas izskatījās pēc maziem akmentiņiem vai kristāliem, katrs rīsa

graudiņa lielumā. Kriksīši bija pārsteidzoši skaisti, un tiem piemita savāds spožums, tāds kā mirdzums, kurā tie brīnumaini zalgoja un laistījās.

“Ieklausies tajos!” vecais vīrelis čukstēja. “Ieklausies, kā tie kustas!”

Džeimss skatījās maisiņā, un patiešām – no tā cēlās tikko jaušama čabēšana, un tad viņš ievēroja, ka tūkstošiem mazo kriksīšu lēni, ļoti, ļoti lēni kustas un ņudzinās cits pār citu, gluži kā dzīvi.

“Viņos ir vairāk burvestības un spēka nekā visā pasaulē kopā,” vecais vīrs klusi teica.

“Bet... bet... kas tie *ir*?” Džeimss stostījās, beidzot atguvis balsi. “No kurienes tie nāk?”

“Ahā!” vecais vīrelis nočukstēja. “To tev nemūžam neuzminēt!” Nu viņš bija pieliecies un grūda seju tuvāk un tuvāk Džeimsam, līdz garā deguna gals pieskārs zēna pieri. Tad pēkšņi vīrelis palēca atpakaļ un kā aptracis vēcināja pa gaisu spieķīti. “Krokodilmēles!” vīrelis iesaucās. “Tūkstoš glumu krokodilmēļu, sajauktas ar ķirzakacīm, divdesmit dienas un nakts vārītas raganas galvaskausā! Pieliekam maza pērtiķēna pirkstus, cūkas māgu, zaļa papagaiļa knābi, dzeloņcūkas kuņģa sulu un trīs karotes cukura. Sutini vēl nedēļu, un tad jau mēness paveiks pārējo!”

Tad viņš pēkšņi iegrūda balto papīra maisiņu Džeimsam rokās un teica: “Še! Ņem šito! Tas ir tavš!”